

אמנם יש מקום לטעון: איך אפשרי הדבר? מפנין **שהקב"ה** ברא את העולם, והוא ברא בהגבלות אלו, איך יכול בן-אדם או מלאך - נברא - להוסיף בזה?

הנה גם זה מרומז תחלה בפתוב: "פי עתה **הרחיב ה' לנו**", היינו שגם הכח על זה שיוכל **האדם** ("לנו") **להרחיב** ולהוסיף בבריאה, בא **מהקב"ה**, שהרחיב ונתן לבני ישראל כח שלמעלה ממדידות והגבלות, ולכן ביכלתם (ובמילא - תפקידם) לבטל הגבלות העולם ולהרחיבו ברוחניות, ובמילא גם בגשמיות - פי על-ידי-זה מוסיפים ברכה "ונתנה הארץ יבולה" גו', וארץ הקודש היא כצבי שהמקום **הגשמי** מתפשט כו' עד ש"וניפוש בארעא".

ה. והנה ענין זה מרומז גם במה שפתוב "אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו" - דגם כאן ב' ענינים: א) "אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים" - הוא ענין הבא **למעלה**. ב) "הרחב פיך (ואמלאהו)" - **האדם** צריך לעשות - **להרחיב** את הפה יותר מכפי שהוא מצד הבריאה (וכנ"ל שהאדם צריך **להוסיף** ולהרחיב את הבריאה).

וגם בזה צריך להבין: מפנין **שהקב"ה** ברא את הפה באופן מסוים, וכמו שכתוב "מי שם פה לאדם וגו' הלא אנכי ה' - איך אפשר שבו-אדם **רחיב** את הפה?

על זה בא התירוץ (בתחלת) הפתוב: "אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים": "ארץ מצרים" היא ארץ של מצרים וגבולים וכו', והקב"ה "העלה" את בני ישראל ממצרים וגבולים אלו - (ואדרבא ופרינו בארץ) - שמדיק ואינו כותב "המוציאך" (כברוב המקומות), אלא "המעלה", היינו **שהעלה** אותם הקב"ה **למעלה** מהגבלות, ולכן יכול וצריך להיות "הרחב פיך" (והעולם) - לבטל את ההגבלות.

זהו **רצונו** של הקב"ה בבריאת העולם שבני ישראל יוסיפו עליה על-ידי עבודתם, והוא הנותן להם כח על זה, פנ"ל. [וזהו גם הביאור (בפנימיות הענינים) בטענת טורנוסטרופוס הרשע "אם אלקיכם אוהב עניים, מפני מה אינו מפרנסם וכו' (ונתינת הצדקה) מחייבתן לגיהנום", ותשובת רבי עקיבא על זה: "ואנן קרוין בנים וכו'"] - היינו שהוא טעון, דמכיון **שהקב"ה** ברא את העניים באופן דעניות, איך יתכן שמישהו יוסיף בזה (על-ידי נתינת הצדקה), ועל זה ענה לו רבי עקיבא שבני ישראל הם **בניו** של הקב"ה, (שעל-ידי-זה מובן: א) שצריך לתת צדקה - כפשט הש"ס, ב) איך **כולים** לשנות סדר הבריאה, (פי) הם "חלק אלקה מפעל ממש כו' כמו **שהבן** כו'", ויש לבני ישראל כח שלמעלה מהגבלות, ובמילא (לא רק שאין זה היפך רצונו, אלא) זהו רצונו, ואדרבה: הוא הנותן הכח על זה.

ומפורש בכתוב זה שהקב"ה מבטיח ונותן עוד יותר: לא רק שנותן כח לפני העבודה, אלא שמוסייע הוא גם אחר-כך, שהעבודה תעשה פרי ותגיע לתכליתה, שתפעל הוספה בעולם - כדמסים: "ואמלאהו" - על-ידי שהאדם יעשה את חלקו "הרחב פיך", מובטח הוא כי "ואמלאהו", שהקב"ה **ימלא** "פיו".

וגם ענין זה מרומז בפתוב דפרשתנו: "ופרינו בארץ" אינו לשון של תפלה או בקשה וכיוצא בזה (שספק אם יהיה פן בפועל), אלא היא לשון **ודאי** - פי פנ"ל מובטחים, שאם ממלאים רצונו של הקב"ה ועובדים את העבודה שהוא דורש, **בודאי** מגיעים לתכלית, ופועלים לא רק "ופרינו בארץ" - בלשון הקודש, כי אם גם **כתרגומו** וניפוש בארעא, וכמבואר בענין שלשון תרגום הוא חול ולא קודש, ובגדון-דין - פועלים הרחבה והוספה לא רק בעולם כפי שהוא בלשון הקודש (שגם זה - עולם מלשון העולם), אלא גם בעניני חול וכו' של העולם "בארעא" - לשון תרגום - שגם בהם נעשה דירה לו יתברך.

וכשתושלם עבודה זו יתקיים היעוד ד"ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

♦ יום רביעי כ"ו מרחשון ♦

(בג) ויעל משם באר שבע:

(כד) וילא אליו יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל-תירא כי-אתך אנכי וברכתיו והרביתי את-זרעך בעבור אברהם עבדי:

(כה) ויבן שם מזבח ויקרא בשם יהוה וימישם אהלו ויכרושם עבדי-יצחק באר:

כג ואסתלק מתמן באר שבע:

כד ואתגלי לה יי בליילא ההוא ואמר אנא אלהה דאברהם אבוק לא תדחל ארי כסעדה מימרי ואברכנה ואסגי ית בנה גדיל אברהם עבדי:

כה ובנא תמן מדפחא וצלי בשמא דיי ופרס תמן משכנה וכו' תמן עבדי יצחק בירא: